PRZEGLĄD PRASY ZAGRANICZNEJ

CODZIENNY BIULETYN WYDZIAŁU PRASOWEGO

MINISTERSTWA SPRAW ZAGRANICZNYCH

Rok VI. Warszawa, wtorek 10 lutego 1931 r. Nr. 32.

ADRES REDAKCJI: Plac Marsz. Piłsudskiego 9, tel. M. S. Z., wewn. Nr. 53.

TREŚĆ: Sprawy polskie: Polska a Niemcy. — **Zagadnienia ogólne:** Francja a Niemcy. Sytuacja polityczna w Niemczech. — Mocarstwa a Z. S. R. R. — Sytuacja polityczna i gospodarcza na Litwie. — Stany Zjedn. A. P. — **Notatki i informacje:** Różne. — Artykuły nieuwzględnione.

SPRAWY POLSKIE

POLSKA A NIEMCY.

L' Ere Nouvelle 5.II, zamieszcza sprawozdanie z exposé p. min. Zaleskiego w senackiej komisji dla spraw zagranicznych — bez żadnych komentarzy.

Berl. Börsen - Courier 8.II, zamieszcza artykuł Winstona Churchilla „Zaufanie do przyszłości. Droga do pokoju i rozbrojenia", w którym autor omawia nastroje, panujące obecnie w Europie i wskazuje drogi utrzymania pokoju .Autor wskazuje, że było rzeczą jasną, iż Niemcy nie pogodzą się nigdy z traktatem wersalskim. Jeżeli nawet Niemcy przebolały utratę Alzacji i Lotaryngji, to nie mogą znieść „otwartych ran", jakiemi są „korytarz polski" i utrata Górnego Śląska. Do tego dochodzi jeszcze silna presja gospodarcza i podtrzymanie sprawy odszkodowan przez Francję, Anglję i Włochy.

Polska jest najbardziej rzucającym się w oczy wynikiem zawarcia pokoju i rządzona silną ręką marsz. Piłsudskiego doznaje z jednej strony nienawiści Sowietów, a z drugiej gniewu przeludnionych Niemiec. Dlatego jest ona w kłopocie, gdy mówi się o rozbrojeniu.

Autor, mimo tych wszystkich trudności, widzi jedyną drogą do pokoju przez kontynuowanie dzieła Ligi Narodów i wyraża pogląd, że powinno się przyśpieszyć nadejście lepszych czasów przez danie dobrego przykładu. Przedewszystkiem nie należy zwlekać ze sprawą rozbrojenia i nie czynić z niej przedmiotu zatargów. Należy oddać się całkowicie nowym ideom, to wówczas stare stracą powab.

Deutsche Allg. Ztg. 10.II pisze, że dzięki zabiegom Polskiej Macierzy Szkolnej w krótkim czasie powstało w powiecie Złotowskim 22 szkoły polskie z 34 nauczycielami. Do szkół tych uczęszcza 868 dzieci.

Dziennik podnosi, że obok polskich szkół istnieje w powiecie tylko 70 szkół niemieckich z 5053 dziećmi. Oprócz tego istnieje ośm polskich przedszkoli podczas gdy niemieckich jest tylko cztery.

ZAGADNIENIA OGÓLNE

FRANCJA A NIEMCY. SYTUACJA POLITYCZNA W NIEMCZECH.

L'Echo de Paris 9.II, (w art. Pertinax'a) omawia sytuację wewnętrzną w Niemczech i konstatuje, że pozycję gabinetu Brüninga można uważać za ustaloną i wzmocnioną, co wskazuje na to, że opinja niemiecka uważa hitlerowców za partję nieporządku, prowadzącą do marnowania sił narodowych i że w Niemczech zawsze skutkują doskonale sposoby mocne na sposób dyktatorski, jakich ostatnio użył Brüning. Byłoby więc niesłuszne sławić demokrację niemiecką, gdyż nikt nie może zaręczyć za to, w jakim kierunku pójdą sprawy niemieckie w najbliższej przyszłości i czy kanclerz zostanie wierny konstytucji wejmarskiej, którą gotów był niedawno poświęcić. W każdym razie p. Brüning jest przedstawicielem Niemiec biurokratycznych, Reichswehry i Wilhelmstrasse. Pozostaje do stwierdzenia co zrobi on, kiedy po uporządkowaniu najwięcej palących spraw wewnętrznych przyjdzie kolej na politykę zagraniczną. W każdym razie Pertinax zapewnia, że nie pójdzie on po linji, którą mają na myśli niedość odpowiedzialne jednostki we Francji.

Le Journal 7.II, komentując przemówienie Brüninga, twierdzi, że ma ono przynajmniej jedną bezsprzeczną zaletę ,a mianowicie szczerość. Brüning

przyznaje się bowiem do tego, że celem jego jest wykazanie światu niemożności Niemiec wywiązania się z przyjętych w Hadze zobowiązań. Autor artykułu (Saint - Brice) zwraca uwagę, na to, że właśnie ten cel który sobie postawił Brüning, kompromituje jego dobre chęci, a wskazuje raczej na to, że „niemiecka dobra wola kończy się właśnie tam, gdzie się powinna zaczynać czyli właśnie na wysiłku ku dotrzymaniu słowa".

Le Temps 7.II uważa, że przemówienia kanclerza Brüninga w Kolonji i w Düren wskazują na to, że zaszły zmiany jeżeli nie w ogólnym kierunku polityki zagranicznej Niemiec, to w każdym razie w sposobie prowadzenia na przyszłość tej polityki przez obecny rząd i że pozycja dr. Curtiusa wzmocniła się po genewskiej sesji. Kanclerz Brüning wykazał dużo odwagi wobec opozycji ze strony skrajnych partyj, coby wskazywało na to, że udało mu się dojść do porozumienia z leaderami stronnictw umiarkowanych, co do ich poparcia w głosowaniu nad budżetem; nie miałby zatem potrzeby uciekać się do art. 48 konstytucji. Dziennik dodaje, że mowa Brüninga robi naogół dobre wrażenie, z wyjątkiem chyba tego, co powiedział o reparacjach, że „rzucają one cień na cały naród niemiecki i na wszystkie sposoby pomocy w tej sprawie".

The Manchester Guardian 6.II, omawiając expose kanc. Brüninga w art. wst., stwierdza ciężkie i trudne położenie ekonomiczne i polityczne Niemiec i pisze, że dążeniem Brüninga jest osiągnięcie powodzenia tak w dziedzinie ekonomicznej jak również i w dziedzinie polityki zagranicznej w płaszczyźnie wypełnienia obowiązań. Co się tyczy polityki zagranicznej, to rząd Brüninga osiągnął dość poważny sukces przez otrzymanie zapewnienia Ligi Nar. co do sprawiedliwego traktowania Niemców na G. Śląsku. Zapewnienie to wzmocniło znacznie pozycję rządu, który był zakłopotany koncentracją sił zbrojnych hitlerowców na granicy polsko - niemieckiej. Być może, że większość Niemców nabrała przekonania, iż polityka „wypełnienia zobowiązań" przez lojalną współpracę z Ligą była mało skuteczna. Większość ta przekonała się, że tak nie jest i że rząd niemiecki obecnie ma większe szanse powodzenia w swej umiarkowanej polityce na terenie Genewy. Lecz polityka zagraniczna nie jest główną troską rządu niemieckiego. Wobec 4 miljonów bezrobotnych najpoważniejsze komplikacje na terenie zagranicznym schodzą na plan dalszy. Jeżeli oswobodzenie Nadrenji nie uratowało Niemiec od zwycięstwa hitlerowców, to naiwnem byłoby przypuszczenie, że mniej jaskrawy sukces w sprawie śląskiej może zahamować wzrost fali nacjonalistycznej. Jedną z przyczyn niezadowolenia mas w Niemczech jest plan Younga. Na chorobę tę żaden rząd nie może znaleźć natychmiastowego lekarstwa, nic więc dziwnego że straszne warunki ekonomiczne zostały wykorzystanie przez hitlerowców. Rząd zmierza do wykazania, że radykalne odrzucenie długów reparacyjnych oraz antysemityzm hitlerowski powodują coraz gorsze następstwa. Prawdopodobnie niewielu wierzy w skuteczność tych metod, lecz chwyta się ich z rozpaczy. Jeżeli rząd pragnie uzyskać poparcie mas, to musi wykazać dodatnie rezultaty, osiągnięte przez politykę „wypełnienia zobowiązań" w sprawach zagranicznych. W dalszym ciągu artykułu autor stwierdza, że obecna sytuacja ekonomiczna Niemiec jest rezultatem ogólnej sytuacji ekonomicznej na świecie, która musi być przedmiotem akcji międzynarodowej. Przyznając Niemcom w zasadzie prawo do żądania rewizji planu Younga, autor wskazuje na konieczność zrównoważenia budżetu i wogóle uporządkowania spraw wewnętrznych, zanim Niemcy z takiem żądaniem mają wystąpić.

The Manchester Guardian 3.II, nawiązując w art. wst. do oświadczenia Vandervelde z przed paru tygodni w sprawie anulowania traktatu francusko-belgijskiego z roku 1920, opowiada się za tezą Vandervelde, twierdząc, że Locarno zabezpieczając obustronnie Francję i Niemcy czyni traktat z roku 1920 bezprzedmiotowym a wraz z nim i francusko-belgijską konwencję militarną. Autor zaznacza, że mimo, iż traktat z roku 1920 nie jest wprawdzie sprzeczny z literą Locarna, to jednak jest on sprzeczny z jego duchem.

Izwiestja 7.II, wyrażają pogląd w art. wst., iż sytuacja polityczna w Niemczech staje się coraz bardziej skomplikowaną. Wszystkie nadzieje na pomoc angielską i amerykańską w sprawie obniżenia reparacyj okazały się bezpodstawne. Zmniejszenie wpłat reparacyjnych oznaczałoby powiększenie ciężarów Anglji i Francji, które płacą St. Zjednoczonym procenty od pożyczek wojennych. Amerykańskie sfery rządowe ze swej strony niedwuznacznie dały do zrozumienia, iż dopóki trwa przesilenie gospodarcze w Europie, redukcja długów wojennych jest niemożliwa. Co się tyczy rewizji wschodnich granic Niemiec, to mogłaby ona spowodować wstrząsy międzynarodowe, których obawia się nietylko Francja, lecz i Anglia. Dlatego też gabinet londyński prowadzi obecnie politykę wstrzymującą Niemcy od jakichkolwiek bądź posunięć w kierunku rewizjonistycznym. W związku z tym stanem rzeczy kierownicze koła niemieckie są zdania, iż wprowadzenie do składu rządu narodowych socjalistów przyczyni się do niezwykłego zaostrzenia sytuacji międzynarodowej Niemiec, co może pociągnąć za sobą skutki ujemne. Zagadnienie to jest obecnie centralnym punktem polityki wewnętrznej Niemiec. Niewiadomo, czy narodowi socjaliści rozpoczną otwartą ofenzywę przeciwko rządowi Brueninga i jak w tym wypadku zachowają się Reichswehra i policja. Kapitalizm światowy nie zawsze będzie przeciwnikiem dojścia do władzy w Niemczech otwartych zwolenników faszyzmu.

MOCARSTWA A Z. S. R. R.

L' Echo de Paris 8.II, zamieszcza artykuł Pertinaxa o niebezpieczeństwie dumpingu sowieckiego w 1931 r. Z ostatniej mowy Stalina i sprawozdania Mołotowa można wnosić, że plan „piatiletki" napotyka na wielkie trudności i że Sowiety potrzebują do wprowadzenia go w życie przedewszystkiem zboża, dobrze zorganizowanej komunikacji i węgla. Należy jednak pamiętać, że do tego, by Rosja stała się groźną dla życia gospodarczego cywilizowanego świata, wcale nie potrzebne jest całkowite urzeczywistnienie „piatiletki"; wystarczy w tym względzie najzupełniej, by Sowiety na przyszłą jesień rzuciły na rynek światowy dość dużą ilość zboża, lnu, drzewa i rudy żelaznej. Wtedy kryzys gospodarczy, jaki przechodzi świat, stanie się tragiczny. Sowiety grają na zniżkę—

obecnie połączeń ekonomicznych Niemiec jest rezultatem obecnej sytuacji ekonomicznej [illegible] które mogą być przedmiotem [illegible] Niemcom w zasadzie prawo do [illegible] pismo [illegible] autor [illegible] [illegible] wewnętrznych [illegible] Niemcy [illegible] wyjątek.

The Manchester Guardian 3.II. nawiązując w artykule do [illegible] Vandervelde z [illegible] w sprawie [illegible] francusko-belgijskiego z roku 1920 [illegible] zaniepokojenie [illegible] Francja i Niemcy [illegible] z roku 1922 [illegible] z roku 1920 nie jest [illegible] sprzeczny z [illegible] jest on sprzeczny z jego duchem.

[illegible] 7.II. wyraża pogląd w artykule, [illegible] w Niemczech stały się coraz bardziej [illegible] Wszystkie nadzieje na porozumienie [illegible] w sprawie [illegible] [illegible] Ameryki [illegible] Ameryka [illegible] [illegible] Niemcy [illegible] W związku z tym stanem rzeczy [illegible] cze będzie przeciwnikiem dojścia do władzy w Niemczech otwartych zwolenników faszyzmu.

MOCARSTWA A Z. S. R. R.

L' Echo de Paris 8.II, zamieszcza artykuł Pertinaxa o niebezpieczeństwie dumpingu sowieckiego w 1931 r. Z ostatniej mowy Stalina i sprawozdania Mołotowa można wnosić, że plan „piatiletki" napotyka na wielkie trudności i że Sowiety potrzebują do wprowadzenia go w życie przedewszystkiem zboża, dobrze zorganizowanej komunikacji i węgla. Należy jednak pamiętać, że do tego, by Rosja stała się groźna dla życia gospodarczego cywilizowanego świata, wcale nie potrzebne jest całkowite urzeczywistnienie „piatiletki"; wystarczy w tym względzie najzupełniej, by Sowiety na przyszła jesień rzuciły na rynek światowy dość dużą ilość zboża, lnu, drzewa i rudy żelaznej. Wtedy kryzys gospodarczy, jaki przechodzi świat, stanie się tragiczny. Sowiety grają na zniżkę—

przyczepiać się bez [illegible] [illegible] Niemiec [illegible] w każdej [illegible] [illegible] zwraca uwagę na to, że [illegible] który sobie postawił [illegible] dobra [illegible] słowa.

Le Temps 6.II uważa, że przemówienie kanclerza Brüninga w Kolonji w [illegible] zasady zmiany [illegible] w polityce [illegible] polityki zagranicznej Niemiec, to w [illegible] przyczynę [illegible] po [illegible] Kanclerz Brüning wyraził [illegible] [illegible] porozumienia z [illegible] [illegible] w głosowaniu nad [illegible] [illegible] Brüninga [illegible] z wyjątkiem [illegible] [illegible] sytuacji [illegible].

The Manchester Guardian 6.II. [illegible] Brüninga w artykule [illegible] polityka ekonomiczna [illegible] Niemiec [illegible] [illegible] [illegible] Co [illegible] [illegible] na G. Śląsku [illegible] [illegible] [illegible] Lecz polityka zagraniczna nie jest główną troską rządu niemieckiego. Wobec 4 milionów bezrobotnych najpoważniejsze komplikacje na terenie zagranicznym schodzą na plan dalszy. Jeżeli oswobodzenie Nadrenii nie uratowało Niemiec od zwycięstwa hitlerowców, to najwyżej byłoby przypuszczenie, że może jakiś sukces w sprawie śląskiej może zahamować wzrost fali nacjonalistycznej. Jedną z przyczyn niezadowolenia mas w Niemczech jest plan Younga. Na chorobę tę żaden rząd nie może znaleźć natychmiastowego lekarstwa, nic więc dziwnego, że obecne warunki ekonomiczne zostały wykorzystanie przez hitlerowców. Rząd zmierza do wykazania, że radykalne odrzucenie długów reparacyjnych oraz antysemityzm hitlerowski powodują coraz gorsze następstwa. Prawdopodobnie niewielu wierzy w skuteczność tych metod, lecz chwyta się ich z rozpaczy. Jeżeli rząd zdoła uzyskać poparcie mas, to musi wykazać dodatnie rezultaty osiągnięte przez politykę „wypełnienia zobowiązań" w rokowaniach zagranicznych. W dalszym ciągu artykułu autor stwierdza, że

chcą bowiem wywołać rewolucję światową. Pertinax przypomina, że przed 10-ciu laty Millerand przestrzegał przed tem niebezpieczeństwem i proponował jako środek obronny blokadę. W pierwszej linji powinny uciec się do tego środka kraje, które, kupując u Sowietów więcej niżeli im sprzedają, dostarczają ZSRR kredytów bankowych. Kwestja dumpingu rosyjskiego powinna być na porządku dziennym „Komitetu Unji Europejskiej", lecz cóż by na to powiedziały Włochy, które właśnie pertraktują z Sowietami o dostawę zboża oraz te z pośród państw, które zainteresowane są w natychmiastowych zyskach handlowych i w zyskach politycznych na dalszą metę.

Le Temps 8.II, omawia sprawę dumpingu sowieckiego w związku z mową Stalina i z debatą w izbie lordów na temat przymusowych prac i okrucieństw w obozach robotniczych w Sowietach. Opinja w Anglji zaczyna się poważnie niepokoić, gdyż dumping rosyjski może mieć fatalny wpływ na światowy kryzys gospodarczy. ZSRR zarzucając rynki swemi fabrykatami, za bardzo nizką cenę, wywoła zmniejszenie produkcji światowej, co musi w pierwszej linji odbić się na masach robotniczych. Dziwnem się więc wydaje autorowi artykułu, że socjalistyczny rząd angielski nie znalazł innego argumentu na protesty w izbie lordów z powodu utrzymywania stosunków handlowych z Sowietami, jak wątpliwej wartości odpowiedź lorda Ponsonby, iż rząd nie może dać wiary rewelacjom, niepochodzącym ze źródeł oficjalnych. Prawdą jest atoli fakt, że labourzyści nie chcą się narazić Moskwie i chcą utrzymać nadal stosunki angielsko - rosyjskie, mimo, iż te stosunki w rezultacie dały im li tylko rozczarowanie. Jedynem lekarstwem na niebezpieczeństwo grożące ze strony Sowietów jest zastosowanie radykalnych środków przeciw importowi rosyjskiemu, pochodzącemu z pracy przymusowej, a mianowicie wprowadzenie świadectw wwozowych (licences) na towary rosyjskie, co ułatwiłoby zrównoważenie wwozu i wywozu w danym kraju, — naturalnie przy zaniechaniu udzielania długoterminowych kredytów Rosji. Mowa Stalina, mimo iż jest w niej dużo przesady, powinna służyć całemu światu za przestrogę.

The Times 6.II, omawiając w art. wst. handlowy monopol sowiecki, dochodzi do wniosku, że monopol ten jest niebezpieczny dla państw kapitalistycznych, gdyż zmierza on do zaprowadzenia takiego samego systemu niewolnictwa, jaki istnieje obecnie w Sowietach. Bowiem wobec przemysłowego i handlowego monopolu państwowego w Sowietach państwa europejskie mają utrudnioną konkurencję z towarami sowieckiemi. Autor jest zdania, że państwa europejskie wystąpią z zorganizowaną akcją, lecz uczynią to prawdopodobnie w ostatnim krytycznym momencie. Obecnie zaś — zdaniem autora — rząd brytyjski winien odmówić wszelkich kredytów rządowi sowieckiemu, by nie przyczyniać się do wzmocnienia systemu wrogiego obecnemu ustrojowi państw europejskich. Jeżeli jednostki prywatne chcą prowadzić handel z Sowietami, to nie można im tego zabronić, lecz winny one to czynić na własne ryzyko bez gwarancyi rządowych.

The Manchester Guardian 6.II, omawiając w art. wst. debatę w parlamencie nad stosunkami z Rosją sowiecką, pisze, że w debacie tej mało wysunięto argumentów, któreby uzasadniały konieczność zerwania stosunków dyplomatycznych z Rosją i traktowania jej eksportu jako „nieczystego" (unclean things). Nawiązując do przemówienia biskupa z Durham dr. Hensona, autor wykazuje, że Anglja nie zrywała stosunków dyplomatycznych z żadnem państwem z powodu jego idej politycznych, organizacji przemysłowej lub idej socjalnych, jako obrażających jej moralność. Anglja utrzymywała i utrzymuje nadal przyjazne stosunki z państwami, tolerującemi u siebie niewolnictwo, a jednak Kościół nigdy nie protestował np. przeciwko niemoralności Abisyńczyków. Biskup Henson mówił, że „piatiletka" w razie powodzenia zmusi Anglję do niemoralnego współzawodnictwa. Nic na to nie poradzimy — pisze autor — gdyż nie możemy nie sprzedawać Rosji naszych wyrobów, ani też nie kupować od niej tanich surowców dla naszego przemysłu. Możemy wprawdzie zdobyć się na wspaniały gest moralny, ale nie da on nic ani światu, ani nam, ani Rosji.

The Daily Telegraph 5.II. Korespondent dyplomatyczny dowiaduje się, że agenci sowieccy w Turcji usiłowali przekonać władze tureckie, iż spisek derwiszów tureckich jest rezultatem intryg angielskich. Inspiracje te miały na celu doprowadzić do publicznego oskarżenia Anglji o przygotowywanie spisków w Turcji, lecz władze tureckie nie dały się wprowadzić na tę drogę.

Deutsche Tageszeitung 9.II, w koresp. z Poznania pisze, że w ostatnich dniach przejechało z Ukrainy przez Grajewo do Prus Wschodnich wiele rodzin niemieckich, które pozostawiły wszystko, co miały w Rosji. Dalsze grupy kolonistów niemieckich zamierzają opuścić Wołyń sowiecki, ponieważ w ostatnich czasach władze sowieckie zarekwirowały im całe mienie.

Izwiestja 7.II, w doniesieniu z Berlina twierdzą, że rokowania i prace przygotowawcze w sprawie finansowania eksportu niemieckiego do Europy Wschodniej mają się ku końcowi. Wszystkie zainteresowane czynniki, a przedewszystkiem koła finansowe i gospodarcze, uzgodniły podstawy finansowania eksportu niemieckiego do państw wschodnich, a przedewszystkiem do Z. S. R. R. Najbardziej istotnem jest, iż banki udzielać będą długoterminowych kredytów, i w tym celu ma być otworzone specjalne konsorcjum, które ma dyskontować t. zw. weksle rosyjskie. „Golddiskontobank" stojący na czele tego konsorcjum dysponuje na ten cel kapitałem 267 miljonów marek a oprócz tego posiada kredyt amerykański w wysokości 50 miljonów dolarów, który również zostanie wykorzystany dla finansowania eksportu niemieckiego do Z. S. R. R.

SYTUACJA POLITYCZNA I GOSPODARCZA NA LITWIE.

Rytas 7.II, zamieszcza treść obsz. listu metropolity litewskiego Skvireckisa oraz biskupów litewskich do społeczeństwa litewskiego. (List ten — jak podaje „Rytas" — ma być odczytany we wszystkich kościołach na Litwie dn. 8 lutego r. b. — przyp. Red. „Przegl. Prasy Zagr."). List biskupów litewskich przytacza treść znanego listu Papieża do biskupów litewskich, w którym Papież ubolewał nad prześladowaniem akcji katolickiej przez rząd litewski i wzywał biskupów i duchowieństwo litewskie do wytrwania

nia stosunków dyplomatycznych z Rosją i traktowania [illegible] Kościoła jako „nieczystego" (unclean thing). Nawiązując do przemówienia biskupa z Durham dr. [illegible] autor wyjaśnia, że Anglia nie zrywa stosunków dyplomatycznych z żadnem państwem z powodu jego idej politycznych, organizacji przemysłowej lub [illegible] socjalnych, jako obrażających jej moralność. Anglja utrzymywała i utrzymuje nadal przyjazne stosunki z państwami, tolerującemi u siebie niewolnictwo, a jednak Kościół nigdy nie protestował [illegible] niemoralności Abisynczyków. Biskup [illegible] mówił, że „piątełka" w razie powodzenia [illegible] Anglję do niemoralnego współzawodnictwa. [illegible] nie porządny — pisze autor — gdyż nie [illegible] nie sprzedawać Rosji naszych wyrobów ani też nie kupować od niej tanich surowców dla naszego [illegible]. Możemy wprawdzie zdobyć się na [illegible] jest moralny, ale nie da on nic ani światu, ani [illegible] ani Rosji.

The Daily Telegraph 5.II. Korespondent dyplomatyczny dowiaduje się, że agenci sowieccy w Turcji [illegible] przekonać władze tureckie, iż spisek der[illegible] tureckich jest rezultatem intryg angielskich. [illegible] te miały na celu doprowadzić do publicznego [illegible] Anglji o przygotowywanie spisków w [illegible] lecz władze tureckie nie dały się wprowadzić w błąd.

Deutsche Tageszeitung 9.II. w koresp. z Pozna[illegible] że w ostatnich dniach przejechało z Ukrainy przez Grajewo do Prus Wschodnich wiele rodzin niemieckich, które pozostawiły wszystko, co miały w [illegible]. Dalsze grupy kolonistów niemieckich zamierzają [illegible] Wołyń sowiecki, ponieważ w ostatnich czasach władze sowieckie zarekwirowały im całe mienie.

[illegible] 7.II. w doniesieniu z Berlina twierdzi, że [illegible] i prace przygotowawcze w sprawie finansowania eksportu niemieckiego do Europy Wschodniej mają się ku końcowi. Wszystkie zainteresowane czynniki, a przedewszystkiem koła finansowe i przemysłowe, uzgodniły podstawy finansowania eksportu niemieckiego do państw wschodnich, a przedewszystkiem do Z. S. R. R. Najbardziej istotnem jest, iż banki udzielać będą długoterminowych kredytów, i w tym celu ma być otworzone specjalne konsorcjum, które ma dyskontować t. zw. weksle rosyjskie. „Golddiskontobank" stojący na czele tego konsorcjum dysponuje na ten cel kapitałem 267 miljonów marek, a oprócz tego posiada kredyt amerykański w wysokości 50 miljonów dolarów, który również zostanie wykorzystany dla finansowania eksportu niemieckiego do Z. S. R. R.

SYTUACJA POLITYCZNA I GOSPODARCZA NA LITWIE

Rytas 7.II. zamieszcza treść obsz. listu metropolity litewskiego Skvireckisa oraz biskupów litewskich do społeczeństwa litewskiego. (List ten — jak podaje „Rytas" — ma być odczytany we wszystkich kościołach na Litwie dn. 8 lutego r. b. — przyp. Red. „Przegl. Prasy Zagr."). List biskupów litewskich przytacza treść znanego listu Papieża do biskupów litewskich, w którym Papież ubolewał nad prześladowaniem akcji katolickiej przez rząd litewski i wzywał biskupów i duchowieństwo litewskie do wytrwania [illegible]

[illegible]

z pracy

[illegible] powinna dążyć ca[illegible]

[illegible] nie rzeszy [illegible] to pra[illegible] w ostatnim krytycznym momencie. O[illegible] zdaniem autora — rząd brytyjski winien odmówić wszelkich kredytów rządowi sowieckiemu, by nie przyczynić się do wzmocnienia systemu wrogiego obecnemu ustrojowi państw europejskich. Jeżeli jednostki oczywiście chcą prowadzić handel z Sowietami, to nie można im tego zabronić, lecz winny one to czynić na własne ryzyko bez gwarancyj rządowych.

The Manchester Guardian 6.II. omawiając w art. wst. debatę w parlamencie nad stosunkami z Rosją sowiecką, pisze, że w debacie tej padło wyjątkowo argumentów, któreby uzasadniały konieczność zerwa-

w swym zamiarze szerzenia zasad wiary katolickiej na Litwie. Biskupi litewscy, powołując się na list Papieża, wzywają katolików litewskich do wytrwania na swem stanowisku — pomimo ucisku ze strony rządu — i w gorących słowach nawołują do ścieśnienia szeregów dokoła szerzenia akcji katolickiej na Litwie, której zadaniem jest wychowanie obywateli w duchu wiary katolickiej i podporządkowania się przywódcom Kościoła, z Papieżem na czele.

Königsb. Hart Ztg., w koresp. z Kowna p. n. „Zatarg rządu litewskiego z kościołem" donosi, że nuncjusz papieski w Kownie, Bartoloni, nie powróci już na swoje stanowisko. Rząd litewski w nocie swej do Watykanu zaznaczył bowiem, że nuncjusz Bartoloni brał udział w kongresach i zebraniach organizacji o charakterze wybitnie politycznym, co nie da się — zdaniem rządu — pogodzić z jego misją dyplomatyczną.

Lietuvos Aidas 7.II, w art. wst. podkreśla, że zarzuty, czynione przez opozycję rządowi litewskiemu, z powodu jego rzekomo niesłusznie optymistycznego zapatrywania się na sytuację gospodarczą Litwy, są nie na miejscu, a to dlatego, że sytuacja ekonomiczna państwa litewskiego — pomimo panującego powszechnie kryzysu gospodarczego — przedstawia się w rzeczywistości świetnie. Dowodem tego jest — zdaniem dziennika — zwiększenie się eksportu litewskiego z 246 milj. lit. w r. 1927 do 333 milj. lit. w roku 1930. Szczególnie uległ zwiększeniu wywóz masła z 12 milj. lit. w r. 1926 do 46 milj. lit. w r. 1930. Imponująco jak na Litwę przedstawia się wywóz trzody chlewnej: podczas gdy jeszcze w r. 1928 wywieziono zaledwie 4500 sztuk, w r. ub. wywóz osiągnął cyfrę 260.000 sztuk, w roku zaś bieżącym wywóz ten — wg. zapewnień litewskiego ministra rolnictwa — ma osiągnąć cyfrę 500.000 sztuk. Dziennik wyraża nadzieję, że panujący na całym świecie kryzys ekonomiczny nie dotknie Litwy, gdyż gospodarka litewska spoczywa w rękach doświadczonych ludzi, którzy — jak to wykazała praktyka — potrafią uczynić wszystko dla znalezienia odpowiednich rynków zbytu dla wzrastającej z rokiem każdym wytwórczości produktów litewskich.

Lietuvos Žinios 7.II, w art. wst. podkreśla, że odmalowywanie w różowych barwach przez obóz rządzący sytuacji politycznej i ekonomicznej państwa litewskiego zakrawa na komedję i jest wprost niezdrowem tumanieniem opinji publicznej. „Bezlitośna rzeczywistość — pisze dziennik — okazuje jednak później prawdę w całej jej nagości." Teraz — zdaniem dziennika — wyszło na jaw, jak w rzeczywistości wyglądają te rozdmuchane przez rząd litewski rzekome wygrane Litwy w Genewie w r. 1927 i w latach późniejszych. Prasa rządowa jeszcze niedawno szeroko rozpisywała się o tem, że tranzytowa komisja Ligi Nar. nie jest uprawniona do żądania otwarcia komunikacji na pograniczu polsko - litewskiem, a „teraz co widzimy?" Podobnym bluffem jest również twierdzenie prasy rządowej co do rzekomo świetnej sytuacji finansowej państwa, a „teraz wyszło na jaw, że budżet państwa za czasów rządów narodowców został zamknięty deficytem przeszło 60 milj. lit."

„A to przecież — kończy dziennik — tylko nieliczne z bardzo licznych faktów, o których społeczeństwo litewskie dowiaduje się post factum".

Rytas 7.II, informuje o uwięzieniu przez rząd litewski pięciu studentów, członków organizacji katolickiej „Ateitis".

STANY ZJEDN. A. P.

Le Temps 5.II, omawia trudności, z jakiemi boryka się polityka amerykańska. Walka senatu z prezydentem Hooverem zaostrza się coraz więcej przy każdej sposobności. Hoover bowiem ma znacznie szersze horyzonty i większe wyczucie rzeczywistości, niż obecni senatorzy. Świadczy o tem np. orędzie prezydenta z 3.XII, w którem ostrzega przed asygnowaniem zbyt wielkich sum na pomoc bezrobotnym i rolnikom, czego senat nie widzi, gdyż nie zdaje sobie sprawy z trudnej sytuacji finansowej. Ma się wrażenie, że niektórzy senatorzy - republikanie chcą przy następnych wyborach utrącić Hoovera, przypisując mu niepowodzenie partji podczas ostatnich wyborów. W każdym razie nie mają oni racji w tem, że chcąc przygotować zawczasu wybory 1932 r. — czynią na każdym kroku trudności Hooverowi; może to obrócić się przeciwko nim, a na korzyść demokratów.

NOTATKI I INFORMACJE

RÓŻNE.

Deutsche Tageszeitung 7.II pisze, że „Deutsche Schulreitung in Polen" ogłosiła „wstrząsający dokument", który wyraźnie świadczy o trudnem położeniu dzieci niemieckich w Polsce, które „zmuszone są z różnych powodów do uczęszczania do polskich szkół".

Dziennik przytacza próbkę pisma 14-letniej dziewczynki, która uczęszczała do polskiej szkoły, poczem pisze: „Nie można sobie wprost wyobrazić, bardziej żałosnego dowodu niskiego stanu polskiego szkolnictwa".

Prasa litewska z 6.II informuje, że w czasie od 28 lutego do 2 marca odbędą się w Helsingforsie zimowe zawody sportowe studentów państw bałtyckich. W zawodach wezmą udział studenci Litwy, Łotwy i Estonji.

Idisze Stimme 6.II (Kowno) informuje o ofiarowaniu rządowi litewskiemu przez ks. Radziwiłłów pałacu w Warszawie. O zapisie tym Radziwiłłowie donieśli również rządowi polskiemu.

The Chicago Daily Tribune 8.II. Korespondent z Waszyngtonu donosi, że George A. Armstrong, konsul amerykański w Nicei, został mianowany trzecim sekretarzem w ambasadzie Stanów Zjednoczonych w Warszawie.

ARTYKUŁY NIEUWZGLĘDNIONE.

Deutsche Tageszeitung 6.II. Um das nationalsozialistische Wirtschaftsprogramm. — 8.II. Neue Wege Ostasiens.

Deutsche Allg. Ztg. 7.II. Der französische und der deutsche Friede.

Vossische Ztg. 7.II. Youngs Revisionsrede.

Neue Zürcher Ztg. 6.II. Griechisch — bulgarische Streitfragen.

Druk. „KADRA", Długa 50, tel. 786-30.

Drukowano na prawach rękopisu.